

Ведучий. Найбільш довгоочікуваними святами нашого народу завжди були Різдвяні свята. Чекають Різдво і Новий рік не тільки діти, а й дорослі. Розпочиналися Різдвяні свята 7 січня святом Різдва Христового, а закінчувалися 19 січня на Водохреща.

Ведучий. Та прийдуть до тебе три свята у гості: що перше свято – Святе Різдво, що друге свято – Святого Василя, що третє – Святе Водохреща.

Ведучий. Ще 6 січня у Святий вечір напередодні Різдва Христова вся родина збиралася вдома і готувалася до свята. Цього дня, від самого ранку, господарі беруться до роботи. Вони пораються по господарству. Господиня готує дванадцять святкових страв: пшеничну кутю, узвар, капусту, рибу, вареники, картоплю, гриби, голубці, різноманітні коржі. Це обов'язково були пісні страви, які готувалися з дарів саду та городу. Таким чином господарі ніби вшановували минулий рік і дякували йому за добробут і благополуччя родини.

Ведучий. Чоловік також часу не гає: він годує свійських тварин, ретельно оглядає все господарство – та якщо треба наводить лад. Все що має відношення до сім'ї – все живе і неживе – повинно бути готовим до свята.

Ведучий.

У Віфлеємі в стайні на сіні – Христос родився Всім на спасіння! Люди, радійте, Христа вітайте, Божому сину Славу віддайте! Слава на небі Богу Святому, На землі спокій роду людському.

Ведучий. Уся родина неодмінно цього вечора має бути разом. Старі люди кажуть, що та людина, яка проведе Свят-вечір поза родинним колом, весь рік блукатиме світом, почуватиметься незатишно й самотньо. У цей день треба пробачити всі кривди, що були вам заподіяні, щоб не брати образу із собою у новий рік. А все кимось позичене чи десь забуте обов'язково теж повертається до господи.

Ведучий. Свята ніч, тиха ніч! Гей утри сльози з віч, Бо Син Божий йде до нас. Цілий світ любов'ю спас. Вітаємо святе дитя!

Сцена у хаті. Дитина кладе на стіл хлібину, дрібку солі, ставить воскову свічку. Потім господиня ставить на стіл кутю і узвар, інші страви.

Діти. Мамо, мамо, нарешті дочекалися, перша вечірня зоря зійшла. Можна і до столу сідати.

Мати. Почекайте ще трохи, посидьте тихенько. Треба до столу ще декого покликати.

Батько (*бере до рук кутю і підійшовши до відкритих дверей чи вікна гукає до зоряного неба*). Морозе, Морозе іди кутю їсти! (*почекавши, чи не відгукнеться господар продовжує далі*). Сірий вовче, іди кутю їсти! (*почекавши, чи не відгукнеться господар продовжує далі*). Бурі і вітри, ідіть кутю їсти! (*почекавши, чи не відгукнеться господар продовжує далі*). Як не хочете іти до нас, то не йдіть і на жито-пшеницю, не беріть ні телят, ні ягнят, не руйнуйте оселі. Ідіть на моря, на ліси, а нам шкоди не робіть! Родина сідає за стіл, аж тут

чути стук в двері.

Мати. Хто ж це стукає до нас? Мабуть колядники прийшли. Біжи доню одчиняй скоріше двері.

Діти (святково зодягнені, в руках тримають прикрашену стрічками зірку, скарбник зі скринькою, міхоноша з торбинкою). Добрий вечір, господарям цього дому.

Мати з дітьми. І вам добрий вечір.

Перший колядник.

Хоч за вікном хуртеча злиться –
Горить ялинка у світлиці,
Усім співати і радіти,
З Різдром Христовим, всіх вітати!

Другий колядник.

Ось перша зіронька на небі,
А в хаті вже уся родина,
Дозвольте заколядувати,
З Святим Різдром вас привітати!

Мати. Колядуйте, колядуйте!

Третій колядник.

Ой, ішла колядка
Вулицями міста .
У стрічках сріблястих,
В світлому намисті.
«Христос вже родився!»,
– Усіх сповіщала.

Четвертий колядник.

Зірниця в небі світить яскраво,
Святій дитині радіє радо.
Світи, зірнице,
Христу й Марії,
Кріпи в нас в серці віру й надію.

П'ятий колядник.

Хай ця зірничка в різдвяні свята
Несе нам щастя по наших хатах!

Мир і здоров'я, втіху й пошану,
Багатство й долю у ніч різдвяну.

Шостий колядник.

Маленький Ісусик не спить, не дрімає,
Своїми руками весь світ захищає.

І вашу хатину, і вашу родину,
І всю Україну – Христос рождає!

Колядники. *(беруться за руки і співаючі водять по колу за сонцем)*

Коляд, коляд, колядниця,
Добра з медом паляниця,
А без меду не така,
Дайте, дядьку, п'ятака.

Одчиняйте скриньку
Та давайте сливку.
Одчиняйте сундучок
Та давайте п'ятачок.

Колядники. Коляд, коляд, колядниця,
Добра з медом паляниця,
А без меду не така,
Дайте, тітко, пирога.
Як не дасте пирога,
Візьму бика за рога,
Поведу на торжок,
Куплю собі пиріжок.

Ведучий. 7 січня у день Різдва Христового в багатьох родинах влаштовували Різдвяний вертеп – театралізовану виставу, в якій розповідалось про народження Ісуса Христа.

Виступ лялькового театру „Різдвяний вертеп”.

Ведучий. Наступним святом Різдвяно-новорічного циклу було свято Василя, який приходив не сам, а зі своєю подругою Маланкою. 13 січня у Щедрий вечір на Маланку традиційно діти приходили до родичів та сусідів щедрувати, або як ще казали „водити козу”.

Щедрувальники перевдягалися, так що їх і не впізнаєш (хто в козу, хто в ката чи ведмедя, чорта, цигана і т.д).

Щедрувальники (*стукають у хату і просять*). Пустіть у хату бо коза замерзла!

Господарі (*відмовляються*). Дуже тісно в домі – ніде козі розгулятися!

Щедрувальники. Та пустіть уже, бо вже не сила терпіти – так холодно козі!

Господар. Ні-ні, нікуди нам вашу козу діти!

Коза. Хазяйко, пустіть, будь ласка. Бо замерзну не тільки я, а й козенята!

Господиня. Та навіщо ви нам здалися, діти вже сплять!

Щедрувальники. Господине, та пусти козу в хату, бо вже помирає!

Господиня. Холоду напустите! Та й хата маленька!

Щедрувальники. Та й наша коза маленька – в щілину влізе.

Господиня. Гаразд, ідіть, але дивіться – добре співайте!

Щедрувальники (*заходять до хати*). Добрий вечір господарю, господині та їх діточкам-квіточкам.

Коза (*мекаючи*) разом із котом починає співати та танцювати в оселі.

Кіт. Ну, панове, ставайте в ряду – я козу веду!

Діти господаря смикають kota за вуса, а козу за хвіст, штовхають її.

Щедрувальники.

Гоп-гоп, Козуню,

Гоп-гоп, сіренька,

Гоп-гоп, біленька.

Ой розходися, розвеселися,

По цьому дому, по веселому.

В цей час коза падає, як нежива.

Кіт (*нявчить*).

Ой, ой, ой, рятуйте.

Коза впала і хвіст задрала!

Що ж ви наробили! Козу вбили!

Щедрувальники. Треба козу лікувати!

Господар. Чим же її вилікувати можна?

Кіт. Щоб коза встала.

Дайте три куски сала,

Медку та закваски,

А ще кільце ковбаски.

Господар обдаровує щедрувальників.

Щедрувальники. Устань, Козуню, Устань, сіренька, Устань, біленька.

Ой розходися, розвеселися,

По цьому дому, по веселому.

Де коза ногою, там жито копою.

Де коза рогом, там жито стогом.

Вставай, коза, вставай, сіра.

Хазяїн *іде, ковбасу несе,*

Пшеничний млинець.

На цьому кінець.

Щедрувальники.

Хто в цьому домі живе-поживає,

Того з Новим роком поздоровляєм!

Бажаємо успіхів всім в домі цьому,

Здоров'я і радості, в році Новому!

Щастя – дорослим, втіхи – малечі,

Всім добрий вечір, всім щедрий вечір!

Ведучий. Головною людиною 14 січня на Василя був перший посівальник. За звичаєм перший посівальник – зазвичай це хлопець – приносив до оселі щастя, здоров'я, надію на добрий урожай. Спочатку за традицією посівали в рідній оселі, а потім вже йшли до інших людей.

Посівальник (*обсипаючи зерном і господарів, і господарство*).

Сію, сію, засіваю,

З Новим роком вас вітаю!

Сію, сію, засіваю,

Вашу хату не минаю.

З Новим роком йду до хати,

Щось вам маю побажати:

Щоби діти всі були здорові,

Їсти кашу завжди готові,

Щоб вам була з них потіха,

А нам грошей хоч півміха!

Посівальник На щастя, на здоров'я, на новий рік,

щоб усе родило краще ніж торік, – жито, пшениця, усяка пашниця

Ведучий. Закінчуються різдвяні свята 19 січня на Водохрещя. Ісус Христос

охрестився у річці Йордані. Він крокує нині світом у славі і шані.

Ведучий. Освячена вода, відганяла злих духів від оселі. Тому господарі окроплювали свяченою водою худобу та все господарство. Таку воду давали пити хворим людям, бо вважається що вона має лікувальні властивості. Але не забувайте, що свята вода приносить користь тільки тоді, коли дбаєш про чистоту власних вчинків і думок.

Молитва (розповідають найменші)

Пошли нам, Боже,
Маленьким дітям
Щастя, здоров'я
На довгії літа!
Щоб виростили
Розумні і сильні,
Душею чисті
І серцем вільні.
Щоб нам світила
Зіронька долі,
Щоб ми не знали
Лиха ніколи.

Використані джерела

1. Богомаз Т. Що третій празник – Святе Водохреща. // Відкритий урок. – 2009. - № 1.
2. Вудвуд Л. Ф. Відкривай духовні острови. Українське народознавство – Донецьк: Центр підготовки абітурієнтів, 1998. – 144 с.
3. Майданник Т. Свято Різдва Христового. // Відкритий урок. – 2009. - № 1.
4. Шкода М. Н. Свята моєї Батьківщини: Дитячий календар ілюстрований. – Донецьк: ТОВ ВКФ „БАО”, 2007. – 176 с.: іл.